

NAJSTAREJŠA SLOVENSKA REVIJA, KI ŠE IZHAJA

PLANINSKI

S T N I K

3
2021

TEMA MESECA
**100 let
TK Skala**

Z NAMI NA POT
Sauris/Zahre

3,90 €

IZ PLANINSKE ZALOŽBE – AKCIJA

TRDEN KAKOR SKALA, Kratka zgodovina Turistovskega kluba Skala, Peter Mikša, Elizabeta Gradnik

Knjiga je prva zgodovinska monografija o TK Skali, ki na 112 straneh prinaša zgodovinski pregled delovanja tega elitnega slovenskega gorniškega kluba. Obdobje delovanja Skale velja za eno najbolj vsestransko bogatih v slovenski gorniški zgodovini. Iz vrst skalašev je izšlo mnogo odličnih alpinistov, smučarjev, sankarjev, gorskih reševalcev, fotografov, literatov, predavateljev in filmskih ustvarjalcev. Težko je reči, v kateri od teh dejavnosti je TK Skala dosegel najlepše rezultate, ker je bilo njegovo delo tako zelo vsestransko, marsikje pa so morali prav skalaši orati ledino. Lahko bi izpostavili alpinistično in smučarsko dejavnost.

Format: 165 x 235 mm, 112 strani, broširano, šivano

CENA: V času od 15. 3. 2021 do 15. 4. 2021 lahko knjigo kupite po akcijski ceni s 50-odstotnim popustom: 8,95 €* (redna cena: 17,90 €*).

**DDV je vračunan v ceno. Stroške poštnine plača naročnik.*

NOVO V PLANINSKI TRGOVINI

SMREKOVEC, RADUHA, OLŠEVA, PECA, URŠLJA GORA - 1 : 30.000

Planinski zemljevid Smrekovec, Raduha, Olševa, Peca, Uršlja gora – 1 : 30.000 bo prišel prav vsem, ki bi želeli raziskovati priljubljene in neznane vrhove nad Zgornjo Savinjsko dolino (Luče, Ljubno, Mozirje), Šaleško dolino (Velenje, Šoštanj, Topolšica, Vinska gora), Slovenj Gradcem in zahodni delom Koroške (Kotlje, Mežica, Črna na Koroškem). Čez predstavljeno območje v celoti ali deloma poteka več planinskih obhodnic.

cena: 8,10 €

I N F O R M A C I J E · N A K U P · N A R O Č I L A

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE, PLANINSKA TRGOVINA PZS

NA SEDEŽU Ob železnici 30a, Ljubljana, v času uradnih ur
(v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure; odmor za malico: 10.30–11.00).

PO POŠTI p. p. 214, SI-1001 Ljubljana

PO TELEFONU 01 43 45 684 v času uradnih ur brezplačna telefonska številka 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu)

PO FAKSU 01 43 45 691

E-NAROČILA trgovina@pzs.si ali spletna trgovina PZS: <http://trgovina.pzs.si>.

SLOVENSKI PLANINSKI MUZEJ

Triglavska cesta 49, 4281 Mojstrana • telefon: 08 380 67 30 • faks: 04 589 10 35 • e-naročila: info@planinskimuzej.si

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK:

Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja osemnajstega v mesecu.

Planinski vestnik objavlja izvirne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugje.

121. letnik

NASLOV UREDNIŠTVA:

Planinska zveza Slovenije

Uredništvo Planinskega vestnika

Ob železnici 30a, p. p. 214

SI-1001 Ljubljana

T: 01 434 56 90, F: 01 434 56 91

E: pv@pzs.si

www.planinskivestnik.com

www.pvkazalo.si

www.facebook.com/planinskivestnik

ODGOVORNI UREDNIK:

Vladimir Habjan

UREDNIŠKI ODBOR:

Emil Pevec (tehnični urednik), Marta Krejan Čokl,

Zdenka Mihelič, Irena Mušič Habjan, Mateja Pate,

Dušan Škodič, Tina Leskošek, Mire Steinbuch

ZUNANJI SODELAVCI:

Peter Šilak, Mitja Filipič, Jurij Ravnik

LEKTORIRANJE:

Marta Krejan Čokl, Mira Hladnik, Vera Šeško,

Sonja Čokl, Darja Horvatič (korektorica)

OBLIKOVANJE:

Mojca Dariš

GRAFIČNA PRIPRAVA IN TISK:

Schwarz print, d. o. o.

Tiskano na NEO MATT papirju, Triglav papir

NAKLADA: 4500 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na elektronski naslov. Poslani prispevki ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljjanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva in PZS. Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno.

Naročanje:

Po pošti na naslov: Planinska zveza Slovenije, Ob železnici 30a, p. p. 214, SI-1001 Ljubljana, po elektronski pošti na naslov: pv@pzs.si ali po telefonu 080 1893 (24 ur na dan) in na naslovu: <https://clanarina.pzs.si/vestnik.php>.

MODRA ŠTEVILKA

080 18 93

Transakcijski račun PZS:

IBAN: SI56 6100 0001 6522 551

SWIFT: HDLSI22

DELAWSKA HRANILNICA D.D. LJUBLJANA

Naročnina 39 EUR, 63 EUR za tujino, posamezna številka 3,90 EUR. Člani PZS so upravičeni do 25 % popusta na letno naročnino Planinskega vestnika. Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne odpovedi do 1. decembra za prihodnje leto.

Program informiranja o planinski dejavnosti sofinancirata Ministrstvo za šolstvo in šport RS in Fundacija za financiranje športnih organizacij v RS.

Fundacija za šport

RISBA NA NASLOVNICI

Rebeka Gombač, dijakinja 3. letnika Srednje šole za oblikovanje in fotografijo Ljubljana (Viktor Žagar v Hornovi smeri v Jalovcu)

Znak TK Skala Vir Triglavskih muzejska zbirka, Slovenski planinski muzej, Gornjesavski muzej Jesenice

Uredništvo Planinskega vestnika skrbno preverja vse članke in točnost v reviji objavljenih opisov poti, ki praviloma vključujejo opozorila na nevarnosti in možne pasti obiskovanja gora. Žal pa je vsak opis vedno subjektiven, poleg tega se objektivne težave na terenu lahko spreminjajo iz dneva v dan, celo iz ure v uro. Zato uredništvo revije in Planinska zveza Slovenije ne moreta prevzeti nobene odgovornosti za morebitne poškodbe ali materialno škodo, ki bi jih utrpel kdorkoli zaradi hoje in plezanja po gorah po navodilih iz te revije.

Urzeli v evoluciji gorniške etike

"Biti skalaš je pomenilo človeka v gorah, na katerega si se lahko zanesel. Zato so bili skalaši načelni, včasih morda bolj, kot je bilo treba. Skalaštvo je pomenilo način življenja, ki je imel mnoge pozitivne vplive na duha in telo, kar v današnjem jeziku pomeni živeti običajno športno življenje, vendar ne vrhunsko ali celo asketsko. In vendar TK Skala ni stremel za elitizmom, temveč za prevlado kvalitete nad kvantiteto."

Tragedija, ki se je pred nekaj tedni zgodila pod Storžičem, odpira veliko vprašanj. Na nekatera nikoli ne bomo dobili odgovorov, ostale bodo samo domneve. Kaj se je dogajalo, vedo samo tisti, ki so bili tam, drobci resnične zgodbe pa so vseeno prišli na dan. V več poročilih o nesreči sem brala, da sta plezalca, ki sta prišla pod Kramarjevo smer po prvem plazu, ki je vzel življenje alpinistu in alpinistki, nadaljevala plezanje kljub grozljivemu dogodku. Sprožila naj bi še drugi plaz, v katerem je eden izmed njiju umrl, drugi pa je bil hudo poškodovan. Drugi plaz je ogrozil tudi življenja reševalcev; eden od njih se je med begom pred njim poškodoval.

Zakaj sta plezalca kljub reševalni akciji in dvema mrtvima pod steno nadaljevala vzpon, ne vem. O tem ne morem, nimam pravice in nočem soditi, vendar pa mi misel na to ne da miru. Nekako je obtičala med vsemi tistimi besedami o etiki v gorah, ki sem jih slišala ali prebrala, ki jih poslušam in berem ...

Ali bi kaj takega naredili tudi članice in člani TK Skala? Skalaši, ki jih v naših alpinističnih šolah rada dajem za zgled. Glede na prebrano in slišano o njih sem prepričana, da ne. Pomoč poškodovanim v gorah – ali vsaj odločitev, da zavestno ne povzročiš še dodatne nevarnosti – je (zame) nekaj najbolj svetega, samoumevnega, zanesljivega. Nekaj, na kar sem med alpinisti in gorniki na splošno vedno računala brez kančka dvoma. Zdi se mi, da je to tudi nekakšna dediščina Skale, o kateri sem vedno imela romantično predstavo. Kot so dediščina prvih alpinistov tudi skromnost, požrtvovalnost, spoštovanje vseh ljudi v gorah in spoštovanje narave. Skalaši se ob takih dogodkih niso ozirali na svoje cilje, ampak so takoj priskočili na pomoč. Vse drugo je bilo potisnjeno v ozadje, bilo je nepomembno in tudi hipoma podrejeno blaginji tistih, ki jih je doletela nesreča. Nesreč žal ni bilo malo. Kako težko je bilo organizirati reševalne akcije v času TK Skala, lahko razberemo iz starih zapiskov in redkih knjig, ki obravnavajo to tematiko. Verjamem, da so se v reševanje takoj vključili vsi, ki so lahko pomagali izboljšati stanje ponesrečenih. Ne glede na morebitne razloge, ki govorijo proti moji tezi.

Kaj se je zgodilo, da prihaja do takih dogodkov in da v naših vrstah, vrstah svojstvenih dedinj in dedičev TK Skala, naletimo na napuh, sebičnost, zaničevanje tistih, ki niso sposobni vrhunskih dosežkov oz. imajo pač drugačne želje in cilje? Kaj delamo narobe v alpinističnih šolah? Lahko vse skupaj pripišemo duhu časa, ki daje prednost (prenapihnjenim) objavam o vzponih namesto deljenju informacij o razmerah v gorah? Očitno nečesa ne delamo prav. In posledice so tu.

¹ Peter Mikša, Elizabeta Gradnik: *Trden kakor Skala*. Planinska zveza Slovenije, 2017.

Upam in verjamem, da je stoletnica ustanovitve Turistovskega kluba Skala, združenja mladih, idealističnih plezalk in plezalcev, smučark in smučarjev in še marsikoga, dobra priložnost za to, da si vsi tisti, ki imamo privilegij in čast, pa tudi odgovornost vzgoje mladih alpinistk in alpinistov, zastavimo vprašanje, kako želimo vzgajati mlade. Kaj od njih pričakujemo, ko bodo naslednji rod začeli vzgajati sami. V samo osemdesetih letih od razpustitve TK Skala se zdi, da so njeni ideali pozabljeni in da ostaja samo spomin nanje. Če bomo to dopustili, potem so narobe vzgojili tudi nas ali pa smo mi narobe razumeli tisto, kar so nam skušali povedati. "Naveza je sveta!" mi je zabičal mentor v alpinistični šoli. Naveza v najširšem, tudi metaforičnem pomenu. Lahko pa ob tej častitljivi obletnici mladim razložimo, kaj pomenijo vrednote, na katerih je zrasla Skala. Jim pojasnimo, da je prav na ideološki dediščini tega kluba kljub majhnosti zrasla ena izmed najmočnejših držav na področju alpinizma. Da je zgodba Jože Čopa, ki je nesebično tvegaval življenje, ko je sam izplezal iz Osrednjega, danes Čopovega stebra in se s pomočjo vrnil po Pavlo, veliko večja od alpinističnega dosežka, kar je preplezan steber vsekakor bil. Da je čast, ki so jo občutili člani TK Skala, temeljila na idealih, kot so bili skromnost, pomoč in zgledno obnašanje do vseh obiskovalcev gora ter pripadnost klubu, ki je z vrhunskimi rezultati združeval tako zelo različne ljudi. In prav ti rezultati so bili posledica vsega naštetega. Brez tega bodo prej ali slej izgubljeni tudi ti.

Marta Krejan Čokl

UVODNIK

1 **Urzeli v evoluciji gorniške etike**

Marta Krejan Čokl

100 LET TK SKALA

4 **Pred svojim časom**

Jure K. Čokl

8 **Ni ga špika ...**

Peter Mikša

11 **Deset najvidnejših skalašic in skalašev**

Peter Mikša, Jure K. Čokl

14 **Skalaši na olimpijskih igrah**

Tomaž Pavlin

INTERJUJ

16 **Petra Vladimirov**

Helena Škrl

KOČE

21 **Koča na Uojah v novi podobi**

Bojan Traven

GORSKA DOŽIVETJA

22 **Na Ponci brez punce, pod Ponco s punco**

Miro Masnoglav

LITERATURA

26 **Oryctographia Carniolica prevedena v slovenščino**

Andrej Mašera

SPOMINI

30 **Piši za potem**

Franc Trček

Z NAMI NA POT

34 **Zlitje germanske in karnijske kulturne krajine**

Janja Lipužič

PLANINČKOV KOTIČEK

43 **Štirje črni krokarčki in en albin**

Kristina Menih

LETA SO MINILA

46 30 let Ledenke

Franci Horvat

ZGODOVINA PLEZANJA

50 Dva ekstrema

Jurij Ravnik

U SPOMIN SLAVC ROŽIČ

54 Skupni pogledi v prihodnost bodo manjkali

Iztok Tomazin

56 "Ne, midva greva plezat."

Janez Primožič

57 Legende ne nastajajo o navadnih ljudeh

Klemen Belhar

SLOVO MAJA LOBNIK

58 Alpinistka nemirnega srca

Boris Strmšek

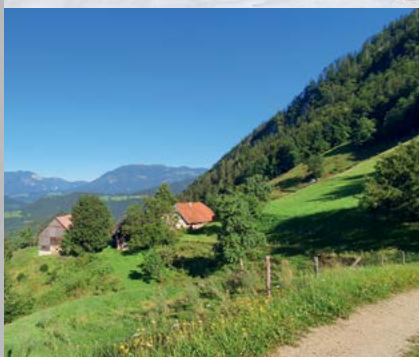
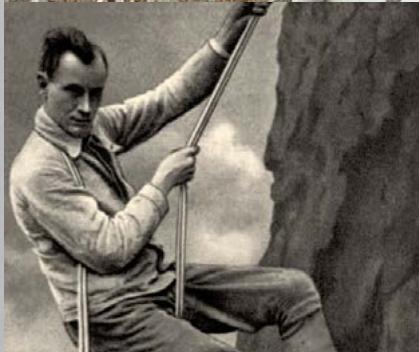
60 Neukrotljiva zlatolaska

Dejan Ogrinec

SPOMINSKA POT

63 Pot zavezništva Uranov let

Gorazd Bokšan

KOLUMNNA

66 Jeklena

Mateja Pate

PRVA POMOČ

68 Šibka točka so križne vezi

Diana Podgoršek

RAZMIŠLJANJE

70 S Poti v Sliko

Ksaver Meško

NARAVA

72 Dular

Ivan Premrl

74 NOVICE IZ VERTIKALE

76 LITERATURA

77 PLANINSKA ORGANIZACIJA

78 NOVICE

79 U SPOMIN

**USEBINE USEH
PLANINSKIH VESTNIKOV
OD LETA 1895 DALJE NA
WWW.PUKAZALO.SI**

**PD CELJE MATICA JE V DOBRIH DVEH LETIH OSTALO BREZ
KOCBEKOVEGA DOMA NA KOROŠICI IN FRISCHAUFOVEGA DOMA
NA OKREŠLJU, DVEH PLANINSKIH DOMOV
NA TRASI SLOVENSKE PLANINSKE POTI.**

**SVOJ DAR ZA NOVI FRISCHAUF OV DOM
LAHKO NAKAŽETE NA RAČUN**

**ABANKA CELJE,
TRR: 0510 0801 6743 162.**

DRUŠTVO SE ZAHVALJUJE ZA VAŠ PRISPEVEK.

**POŠLJITE SPOROČILO
SMS S KLJUČNO BESEDO GR55
NA ŠTEVILKO 1919 IN PRISPEVALI
BOSTE 5 € ZA GRADNJO NOVIH
PROSTOROV DGRS KAMNIK.**

